

การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับประถมศึกษาของประเทศไทย กับประเทศญี่ปุ่น

A COMPARATIVE STUDY OF THAI AND JAPANESE PRIMARY EDUCATION CURRICULA

เจษฎา แก้ววรา¹ , ชาตรี มณีโกศล² และ ยุพิน อินทะยะ³

Jedsada Kaewwara¹ , Chatree Maneekoson² and Yupin Intaya³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 202 ถนน ช้างเผือก ซอย 4 อำเภอเมืองเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50300^{1,2,3}

Chiang Mai Rajabhat University 202 T. Chang Phuak. Soi 4 , Amphur Muang, Chiang Mai 50300^{1,2,3}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับประถมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นตามองค์ประกอบของหลักสูตร เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ประเภทการวิเคราะห์เอกสาร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร 7 ด้าน ได้แก่ 1) เป้าหมายหลักสูตร 2) เป้าหมายระดับรายวิชา 3) จุดมุ่งหมาย 4) เนื้อหา 5) โครงสร้างเวลาเรียน 6) การจัดการเรียนรู้และ 7) การวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านเป้าหมายหลักสูตร ทั้งหลักสูตรไทยและหลักสูตรญี่ปุ่น มุ่งพัฒนาผู้เรียนครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยหลักสูตรของประเทศไทยเน้นการเป็นพลเมืองดีของชาติยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น เน้นให้ปฏิบัติตาม บทบัญญัติเบื้องต้น บทบัญญัติโรงเรียน และบทบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ และยังเน้นถึงการเป็นพลเมืองดีที่ต้องเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ชัดเจนกว่าหลักสูตรของประเทศไทย 2) ด้านเป้าหมายระดับรายวิชา หลักสูตรของประเทศไทยกำหนดเป้าหมายแยกออกเป็น 2 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีเนื้อหา และแนวทางการเรียนแทรกไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นกำหนดเป้าหมายระดับรายวิชาแบบรวมทุกชั้นปี 3) ด้านจุดมุ่งหมาย ทั้งหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นรายชั้นปี โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตามสาระมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นรายชั้นปี ช่วงชั้น และแบบผสม 4) ด้านเนื้อหา ทั้งหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีการแทรกกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินเกือบทุก

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

³ รองศาสตราจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

วิชาและมีการกำหนดชั่วโมงบูรณาการสิ่งที่เรียนเป็นรายวิชาไว้ในตารางเรียน 5) ด้านโครงสร้างเวลาเรียน หลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นกำหนดเวลาเรียนเป็นรายคาบ คาบละ 45 นาที ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยกำหนดเป็นรายคาบ คาบละ 1 ชั่วโมง โดยมีเวลาเรียนในแต่ละชั้นปีมากกว่าหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น 6) ด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น มีการบอกแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเหมือนกัน แต่หลักสูตรของประเทศไทยบอกแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้ชัดเจนและครอบคลุมกว่าหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น 7) ด้านการวัดและประเมินผล ทั้งหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีความเหมือนหรือสอดคล้องกันในเรื่องเอกสารประเมิน แต่มีความแตกต่างกันในเรื่อง สารระที่ประเมิน วิธีการประเมินและที่มาและแบบฟอร์มของเอกสารการประเมิน

คำสำคัญ : การเปรียบเทียบหลักสูตร หลักสูตรระดับประถมศึกษา ประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น

ABSTRACT

This research aims to study the comparative of Thai and Japanese primary education curricula by configuration of each. This research is Descriptive Research analysis of Documentary Analysis. The data collected for this analysis can be grouped into seven aspects: 1) aims of the curricula 2) goals of the course levels 3) targets 4) contents 5) study time structures 6) learning management and 7) measurement and the evaluation. The results are as follows: 1) The aims of the curricula: Both curricula aims to develop students by covering the cognitive, affective and psychomotor domains. 2) The goal of course levels: Thai curriculum is divided into 2 levels. Those are the third and the sixth grade ones. There are contents and guidelines of learning inserted in every group of learning contents but the Japanese curriculum is set the goal of course levels included in every year courses. 3) The targets: Both Thai and Japanese curricula set the targets for teachers provide guidelines to run learning activities for their students in order to reach the curriculum's goals. 4) The contents: Both Thai and Japanese curricula define the details of their contents. Japanese curriculum is inserts provides activities for students to learn happily in most courses and set the periods in the classroom timetable for students' learning integration courses. 5) The study time structures: Japanese curriculum sets the study time at about 45 minutes per period while Thai curricula is usually about 1 hour per period, thus spending more time in each annual level. 6) The learning management: Both curricula set the same guidelines for learning activities but Thai curricula directs these activities more clearly and thoroughly. 7) The evaluation and measurement: Both of curricula offer similar evaluation documents, however

there are different in content areas, method evaluation, source documents, and evaluation forms.

KEYWORDS : Comparative Curricula, Primary education curricula, Thai and Japan

บทนำ

การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมที่ ชวลิต ชูก่าแพง (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาประเทศ และผลิตบุคคลที่มีคุณภาพออกมาสู่สังคม ดังนั้นการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างมาก การที่จะพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้นนั้น จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมีองค์ประกอบที่ครบถ้วน องค์ประกอบของการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ 1) ปรัชญาการศึกษา 2) หลักสูตร 3) การสอน 4) การประเมิน 5) ผู้สอน 6) ผู้เรียน และ 7) สถานศึกษา

จากองค์ประกอบของการจัดการศึกษาดังกล่าวนับได้ว่า หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นตัวกำหนดเนื้อหาทั้งหมดที่ผู้เรียนจะต้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Oliva (2005) ที่ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้ 1) หลักสูตรคือสิ่งที่สอนในโรงเรียน 2) หลักสูตรเป็นชุดของวิชาต่าง ๆ 3) หลักสูตรคือ เนื้อหา 4) หลักสูตรเป็นโปรแกรมของการศึกษา 5) หลักสูตรเป็นชุดของวัสดุต่าง ๆ 6) หลักสูตรเป็นตัวกำหนดลำดับของการเรียนรู้ 7) หลักสูตรเป็นชุดของวัตถุประสงค์

ในเชิงปฏิบัติ 8) หลักสูตรเป็นตัวกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน 9) หลักสูตรคือทุกสิ่งทุกอย่างในโรงเรียนรวมถึงชั้นเรียนพิเศษ กิจกรรม คำแนะนำ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 10) หลักสูตรคือสิ่งที่สอนให้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนผ่านทางโรงเรียน 11) หลักสูตรคือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่โรงเรียนเป็นผู้กำหนดวางแผนการ 12) หลักสูตรคือชุดประสบการณ์ที่ถ่ายทอดสู่ผู้เรียนในโรงเรียน 13) หลักสูตรเป็นผลลัพธ์ของประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคนจากการเรียนในโรงเรียน

นอกจากนี้หลักสูตรยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือเพื่อตอบสนองนโยบายในการจัดการศึกษาของชาติ หรือเป็นจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในแต่ละระดับให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของครูผู้สอน เพราะหลักสูตรจะกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรมีความสำคัญต่อการควบคุมมาตรฐานการศึกษา เพราะสถานศึกษาจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนด ดังนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดไว้จะใช้เป็นหลักในการควบคุมคุณภาพของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ หลักสูตรเป็นแนวทางในการ

จัดการศึกษาของสถานศึกษา (ปิยะดา พูลทาจักร, 2554) จึงกล่าวได้ว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการสร้างคนของชาติให้มีประสิทธิภาพ

การปฏิรูปการศึกษาของไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 นับเป็นรากฐานที่สำคัญของการศึกษาไทยจนทุกวันนี้ หลังจากนั้นประเทศไทยก็มีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาขึ้นอีกเป็นครั้งที่สอง ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนคือ เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งได้บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการการศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง และต่อมาได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการการศึกษาขึ้น จากพระราชบัญญัติดังกล่าวนำไปสู่การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในระหว่าง ปี พ.ศ. 2542 – 2551 แต่ผลของการปฏิรูปนั้นกลับพบว่าระบบการศึกษาของไทยยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ตามที่ตั้งไว้จนนำมาสู่การปฏิรูปการศึกษาครั้งที่สาม พ.ศ. 2552 – 2561 ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการไปแล้วกว่า 5 ปี (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 3, 2557)

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้วหลายครั้ง แต่ยังคงมีปัญหาอยู่ โดยเฉพาะปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ครู และบุคคลทางการศึกษา การบริหารจัดการศึกษา ด้านการเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาที่จัดได้ไม่ทั่วถึง ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันซึ่งยังไม่สามารถสนองความต้องการของประเทศได้ จากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง และสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการศึกษาในอดีตถึงปัจจุบัน พบว่า ยังมีปัญหาการศึกษาหลายประการที่พบอยู่ในปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 3, 2557)

ถึงแม้ว่าการศึกษาอย่างเป็นระบบของประเทศไทยเริ่มขึ้นพร้อม ๆ กับประเทศญี่ปุ่นในรัชสมัยจักรพรรดิเมจิ หรือสมเด็จพระจักรพรรดิ มุสึฮิโตะ ซึ่งทรงขึ้นครองราชย์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2411 – 2455 แต่การศึกษาของญี่ปุ่นเจริญกว่าไทยดังที่ วุฒิชัย มูลศิลป์ (2551) ได้วิเคราะห์ความแตกต่างโดยให้เหตุผลที่การศึกษาของญี่ปุ่นเจริญกว่าไทย ซึ่งสรุปได้ว่าความสามารถในการรับการถ่ายทอดความรู้จากต่างชาติของคนญี่ปุ่น โดยคนญี่ปุ่นพยายามเรียนรู้ความรู้และเทคโนโลยีจากผู้เชี่ยวชาญและครูอาจารย์ชาวตะวันตกที่ญี่ปุ่นว่าจ้างเข้ามา จนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองในเวลาไม่นานนัก และต่อมายังปรับปรุงความรู้และเทคโนโลยีเหล่านั้นให้เป็นแบบญี่ปุ่นเอง การยอมรับความคิดที่หลากหลายและแตกต่าง เป็นความแตกต่างกันอีกประการหนึ่งระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ในขณะที่ไทยพยายามทำให้ผู้คนมีความคิดและปฏิบัติแบบเดียวกัน แต่ญี่ปุ่นยอมรับความคิดที่หลากหลาย เช่น การยินยอมให้มีการตั้งมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีปรัชญาในการเรียนการสอนแตกต่างกัน ผลผลิตคนที่มีความสามารถแตกต่างกันแต่ยังมีลักษณะร่วมกัน ทางจริยธรรมที่ถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่การศึกษา ภาคบังคับ นอกจากนี้ คาทสึยูกิ ฮาเซงาวะ (2547) ได้กล่าวถึง ความแตกต่างของคนไทยกับคนญี่ปุ่น ดังนี้ 1) ชาวญี่ปุ่นมักจะมีจิตสำนึกในเรื่องระบบรุ่นพี่ – รุ่นน้องอย่างแรงกล้า 3) ชาวญี่ปุ่นมักจะเรียกร้องให้มีความรับผิดชอบทางด้านศีลธรรม 4) คนไทยใจเย็น คนญี่ปุ่นใจร้อน

นอกจากนี้ประเทศไทยในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางการศึกษามากกว่าประเทศไทยและถือได้ว่าเป็นประเทศที่จัดการศึกษาที่มีคุณภาพติดอันดับต้น ๆ ของโลกประเทศหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการจัดระดับการศึกษาของโลก (The World Top 20 Education Poll) ปี ค.ศ. 2015 ที่เป็นการสำรวจระบบการศึกษาจากทั่วโลกกว่า 200 ประเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาของนักเรียนอายุตั้งแต่ 3 - 25 ปี โดยเป็นการรวบรวมสถิติจาก 6 องค์การระหว่างประเทศ ได้แก่ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (UNESCO) หน่วยข่าวกรองเศรษฐกิจศาสตร์ (EIU) โครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (TIMSS) และความคืบหน้าในระหว่างการเรียนรู้และการเรียนรู้ (PIRLS) ได้จัดลำดับการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นอยู่ในลำดับที่ 2 (ผู้จัดการออนไลน์, 2558)

จากความเป็นมาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการศึกษาของไทยกับญี่ปุ่นซึ่งเริ่มต้นในเวลาใกล้เคียงกัน แต่มีผลลัพธ์ทางการศึกษาต่างกัน และญี่ปุ่นยังเป็นประเทศที่มีการศึกษาอยู่ในระดับแนวหน้าของโลก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับประถมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น เพื่อวิเคราะห์ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับประถมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นตามองค์ประกอบของหลักสูตร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทยกับหลักสูตรระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ค.ศ. 2008 กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศญี่ปุ่น ในองค์ประกอบของหลักสูตร 7 ด้าน ได้แก่ 1) เป้าหมายหลักสูตร 2) เป้าหมายระดับรายวิชา 3) จุดมุ่งหมาย 4) เนื้อหา 5) โครงสร้างเวลาเรียน 6) การจัดการเรียนรู้และ 7) การวัดและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)
2. หลักสูตรระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ค.ศ. 2008 กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศญี่ปุ่น (Monbukagakusho, 2008)

เครื่องมือและวิธีการในการเก็บ

รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) เป้าหมายหลักสูตร 2) เป้าหมาย 3) จุดมุ่งหมาย 4) เนื้อหา 5) โครงสร้างเวลาเรียน 6) การจัดการเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล

วิธีการสร้างตารางวิเคราะห์รายการองค์ประกอบของหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร
- 2) สร้างตารางวิเคราะห์รายการองค์ประกอบของหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6
- 3) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม
- 4) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเปรียบเทียบความเหมือนหรือความสอดคล้องและความแตกต่างของหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นตามองค์ประกอบของหลักสูตรไทยกับญี่ปุ่น

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบองค์ประกอบของหลักสูตร 7 ด้านสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านเป้าหมายหลักสูตรพบว่า ทั้งหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาครอบคลุมองค์ประกอบของการพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย เพียงแต่หลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นอธิบายรายละเอียดโดยให้รายละเอียดของเป้าหมายและคำแนะนำในการดำเนินงานที่ชัดเจนกว่าหลักสูตรของประเทศไทย โดยหลักสูตรของประเทศไทยเน้นการเป็นพลเมืองดีของชาติยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นเน้นให้ปฏิบัติตามบทบัญญัติเบื้องต้น บทบัญญัติโรงเรียนและบทบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ และหลักสูตรของประเทศไทยยังเน้นถึงการเป็นพลเมืองดีที่ต้องเคารพในศักดิ์ศรีความเป็น

มนุษย์ได้ชัดเจนกว่าหลักสูตรของประเทศไทย

2. ด้านเป้าหมายระดับรายวิชา พบว่าหลักสูตรของประเทศไทยกำหนดเป้าหมายแยกออกเป็น 2 ช่วงชั้น คือ ช่วงจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และช่วงจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีรายละเอียด เนื้อหา และแนวทางการเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แทรกไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นกำหนดเป้าหมายระดับรายวิชารวมทั้งทุกชั้นปี โดยระบุไว้แบบคร่าว ๆ และกำหนดเฉพาะหัวข้อการเรียน รวมทั้งกำหนดแนวทางการสอนไว้ให้ผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ด้านจุดมุ่งหมาย พบว่า ทั้งหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ แต่หลักสูตรของประเทศไทยกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นรายชั้นปี ซึ่งมีลักษณะที่ให้ผู้เรียนแสดงออกโดยระบุให้ปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด และยังสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับธรรมชาติวิชา ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นกำหนดจุดมุ่งหมายเป็น 3 แบบ คือ 1) แบบช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เช่น วิชาภาษาญี่ปุ่น 2) แบบรายชั้นปี เช่น วิชาคณิตศาสตร์ และ 3) แบบผสม ได้แก่ วิชาสังคม โดย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 ใช้จุดมุ่งหมายแบบเดียวกัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้จุดมุ่งหมายคนละแบบกัน นอกจากนี้จุดมุ่งหมายหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะที่ให้ผู้เรียนเข้าร่วม

กิจกรรมรายวิชา และมีรายละเอียดประกอบ เป็นหัวข้อสำคัญ และขยายความเพิ่มเติมให้ผู้สอนนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามระดับชั้นปี หรือช่วงชั้นที่กำหนดในหลักสูตร แต่ละรายวิชา

4. ด้านเนื้อหา พบว่า ทั้งหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีความเหมือนหรือสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ คือ มีการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา แต่กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของหลักสูตรของประเทศไทยนั้น มีเนื้อหาบางส่วนอยู่ในวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมของหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งไม่เพียงพอที่จะเปรียบเทียบ นอกจากนี้มีความแตกต่างกัน 3 ประเด็น คือ 1) หลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นกำหนดเนื้อหาเป็นช่วงชั้นและเป็นรายชั้นปี ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยกำหนดเนื้อหาเป็นรายชั้นปีทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) หลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นกำหนดเนื้อหาที่แทรกกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเกือบทุกวิชา ยกเว้นวิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ที่ไม่ได้ระบุไว้ในเนื้อหา แต่ระบุไว้ในเป้าหมายรายวิชา และ 3) หลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นกำหนดชั่วโมงบูรณาการสิ่งที่เรียนเป็นรายวิชาไว้ในตารางเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ซึ่งกำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตรชัดเจน

5. ด้านโครงสร้างเวลาเรียน พบว่า มีความแตกต่างกัน 3 ประเด็นดังนี้

5.1 คาบเรียนหลักสูตรของประเทศไทยกำหนดช่วงเวลาเรียนเป็นรายคาบ คาบละ 45 นาที ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยกำหนดเป็นรายคาบ คาบละ 1 ชั่วโมง

5.2 เวลาเรียนรวมหลักสูตรของประเทศไทยในแต่ละชั้นปีใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมงต่อปี ส่วนหลักสูตรของ

ประเทศญี่ปุ่น แต่ละชั้นปีใช้เวลาเรียนดังนี้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใช้เวลาเรียน 637 ชั่วโมง 30 นาทีต่อปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ใช้เวลาเรียน 682 ชั่วโมง 30 นาทีต่อปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เวลาเรียน 708 ชั่วโมง 45 นาทีต่อปี และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้เวลาเรียน 735 ชั่วโมงต่อปี หลักสูตรของประเทศไทยใช้เวลาเรียนในแต่ละชั้นปีมากกว่าหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นในทุกระดับชั้น

5.3 เวลาเรียนทั้งหมดทุกชั้นปีเมื่อรวมเวลาเรียนของทุกชั้นปี (ประถมศึกษาปีที่ 1-6) หลักสูตรของประเทศไทยใช้เวลาเรียนทั้งหมดไม่น้อยกว่า 6,000 ชั่วโมง ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นใช้เวลาทั้งหมด 5,645 คาบ หรือ 4,233 ชั่วโมง 45 นาที

6. ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทั้งหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีการบอกแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเหมือนกัน ส่วนความแตกต่างในภาพรวมหลักสูตรของประเทศไทยบอกแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนชัดเจนและมีความครอบคลุมกว่าหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น และได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาในแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้หลักสูตรของประเทศไทยกำหนดการจัดการเรียนรู้ ในลักษณะที่ให้ผู้สอนนำไปปฏิบัติ ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยกำหนดการจัดการเรียนรู้ในลักษณะที่โรงเรียนนำไปปฏิบัติ

7. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า หลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีความแตกต่าง แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

7.1 สารที่ประเมิน หลักสูตรของประเทศไทยกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) การประเมินระดับชั้นเรียน 2) การประเมินระดับสถานศึกษา 3) การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ 4) การประเมินระดับชาติ โดยใน ส่วนของการประเมินระดับสถานศึกษายังแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) การประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียน 3) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้กำหนดสาระที่ประเมินผล แต่ให้อิสระแก่สถานศึกษา ในการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology, 2002) แต่ในกรณีที่สถานศึกษาต้องการประเมินก็สามารถกำหนด สาระการประเมินได้ตามตัวอย่างแบบบันทึกการประเมินระดับประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการญี่ปุ่น คือ 1) การประเมินรายวิชา ซึ่งเทียบได้กับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรของประเทศไทย 2) การประเมินชั่วโมงบูรณาการ ในหลักสูตรของประเทศไทยไม่ได้กำหนด 3) การประเมินคุณลักษณะ ซึ่งเทียบได้กับการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรของประเทศไทย และ 4) การประเมินกิจกรรมพิเศษซึ่งเทียบได้กับการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของหลักสูตรของประเทศไทย ส่วนการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสถานศึกษาที่ญี่ปุ่นไม่ได้กำหนด

7.2 วิธีการประเมิน หลักสูตรของประเทศไทยกำหนดวิธีการประเมินแบบต่าง ๆ ที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้มี 12 วิธี ได้แก่ 1) การสังเกตพฤติกรรม 2) การสอบปากเปล่า

3) การพูดคุย 4) การใช้คำถาม 5) การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ 6) การประเมินการปฏิบัติ 7) การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน 8) การวัดและประเมินด้วยแบบทดสอบ 9) การประเมินด้านความรู้สึกรู้สึกคิด 10) การประเมินตามสภาพจริง 11) การประเมินตนเองของผู้เรียน และ 12) การประเมินโดยเพื่อน (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้กำหนดวิธีการประเมินไว้ แต่ให้อิสระแก่สถานศึกษา กำหนดวิธีการประเมินด้วยตนเอง (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology, 2002)

7.3 เอกสารการประเมิน แม้ว่าหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีเอกสารหลักสูตรที่สอดคล้องกัน แต่ที่มาของเอกสารที่ต่างกันโดย พ.พ.1 – 3 (เอกสารการประเมินตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ของหลักสูตรของประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแบบฟอร์มให้ ส่วนเอกสารอื่น ๆ สถานศึกษาสามารถกำหนดเองได้ ส่วนเอกสารของญี่ปุ่น สถานศึกษาญี่ปุ่นกำหนดแบบฟอร์มเองทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีเอกสารหลักสูตรการศึกษาที่สถานศึกษาไทยกำหนดแต่สถานศึกษาญี่ปุ่นไม่ได้กำหนด เช่น 1) แบบบันทึกผลการเรียนประจำรายวิชา 2) แบบรายงานประจำตัวนักเรียน 3) ใบรับรองผลการเรียน และเอกสารอื่น ๆ

ส่วนความเหมือนหรือสอดคล้องกัน ในประเด็นที่เกี่ยวกับเอกสารประเมิน ทั้งหลักสูตรของประเทศไทยและหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น มีความเหมือนและสอดคล้องกัน 4 ส่วน คือ

1) ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ (พ.พ.1) ของหลักสูตรของประเทศไทย กับ Seiseki Shoumeisho (成績証明書) หรือใบแสดงผลการ

รับรองผลการเรียนของสถานศึกษาญี่ปุ่น

2) ประกาศนียบัตร (ปพ.2) ของหลักสูตรของประเทศไทยกับ Sotsugyoushousho (卒業証書) หรือใบประกาศนียบัตรการสำเร็จการศึกษาของสถานศึกษาญี่ปุ่น

3) แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา (ปพ.3) ของหลักสูตรของประเทศไทยกับ Sotsugyoushoumeisho (卒業証明書) หรือใบแสดงคุณวุฒิการสำเร็จการศึกษาของสถานศึกษาญี่ปุ่น

4) ระเบียบสะสม ของสถานศึกษาไทยกับ Shogakko jido shido yoroku sanko yoshiki (小学校児童指導要録・参考様式) หรือแบบฟอร์มการประเมินของสถานศึกษาญี่ปุ่น

อภิปรายผล

1. ด้านเป้าหมายหลักสูตร พบว่าหลักสูตรของประเทศไทยเน้นการเป็นพลเมืองดีของชาติ ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อาจเป็นเพราะการที่หลักสูตรของประเทศไทยเน้นให้ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทำให้คนไทย มีจุดศูนย์รวมของจิตใจและยึดมั่นในสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่งผลให้การเมืองการปกครองประเทศมีความเข้มแข็ง

ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยเน้นให้จัดการเรียนการสอนโดยให้ปฏิบัติตามบทบัญญัติเบื้องต้น บทบัญญัติโรงเรียน และบทบัญญัติกฎหมายอื่น ๆ โดยอธิบายเป้าหมายหลักสูตรในลักษณะที่ให้โรงเรียนนำไปปฏิบัติต่อผู้เรียนนั้น อาจเป็นเพราะเป้าหมายหลักสูตรญี่ปุ่น Monbukagakusho (2008) กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังคุณธรรมเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาพลเมืองญี่ปุ่นให้มีทัศนคติในเชิงรุกที่จะนำจิตวิญญาณมาใช้ในการเคารพ

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเคารพชีวิตในกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจงที่บ้าน โรงเรียน และสถานการณ์ทางสังคมอื่น ๆ มีจิตวิญญาณที่เป็นคนใจกว้าง เคารพขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม รักประเทศของตนและบ้านเกิดซึ่งได้เสริมสร้างประเพณี และวัฒนธรรมดังกล่าวสร้างวัฒนธรรมด้วยความโดดเด่น ให้เกียรติแก่จิตวิญญาณของประชาชนมีความพยายามที่จะพัฒนาสังคมประชาธิปไตยและรัฐ เคารพประเทศอื่น ๆ รับผิดชอบต่อสันติภาพของโลก การพัฒนาของประชาคมระหว่างประเทศ การดูแลรักษาสีเขียวแวดล้อม และมีความสนใจในการสำรวจความเป็นไปได้ในอนาคต

นอกจากนี้การที่หลักสูตรญี่ปุ่นเน้นถึงการเป็นพลเมืองที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ชัดเจนกว่าหลักสูตรไทยนั้น อาจเป็นเพราะเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแล้ว ส่งผลให้ เป็นบุคลากรที่มีความเคารพซึ่งกันและกัน การปฏิบัติงานในองค์กรต่าง ๆ ก็จะมีการยอมรับและเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คาทสึยูกิ ฮาเซงาวะ (2547) ที่กล่าวว่า ชาวญี่ปุ่นมีจิตสำนึกในเรื่องระบบรุ่นพี่ – รุ่นน้องอย่างแรงกล้า ความสัมพันธ์แบบรุ่นพี่ – รุ่นน้องนั้นจะมีลักษณะเดียวกัน ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะเลื่อนชั้นขึ้นมาเป็นนักเรียนมัธยมปลาย นักศึกษามหาวิทยาลัยหรือคนทำงานก็ตาม ยังคงจะต้องให้ความเคารพต่อผู้ที่มีอายุมากกว่า หรือมีประสบการณ์มากกว่าตนและในทางกลับกันรุ่นพี่ก็จะต้องช่วยเหลือรุ่นน้องในเรื่องต่าง ๆ ตามบริบทของสังคมและองค์กร

2. ด้านเป้าหมาย พบว่า หลักสูตรไทยกับหลักสูตรญี่ปุ่นมีความแตกต่างกัน ในเรื่องของช่วงชั้นการกำหนดเป้าหมาย และรายละเอียดของเนื้อหาของเป้าหมายมีการอธิบายรายละเอียดที่มากกว่าหลักสูตรญี่ปุ่น อาจเป็นเพราะ หลักสูตรของประเทศไทย

ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based curriculum) ที่กำหนดให้องค์ประกอบของหลักสูตรทั้งหมดเชื่อมโยงกับมาตรฐาน (รุ่งนภา นุตตราวงศ์, 2551) ซึ่งเขียนในลักษณะครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้หลักสูตรมีการกำหนดรายละเอียดของเป้าหมายหรือคุณภาพผู้เรียนไว้เป็นช่วงชั้น เพื่อความสะดวกในการประเมินผลในภาพรวมเมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้นทั้งในระดับสถานศึกษาระดับเขตและระดับชาติ ซึ่งเป็นเป้าหมายหรือคุณภาพที่ผู้สอนต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด

ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดเป้าหมายไว้ในระดับภาพรวมซึ่งเขียนได้กระชับสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างอิสระโดยไม่ระบุวิธี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่กำหนดวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในส่วนของเนื้อหา เช่น ในเป้าหมายวิชาภาษาญี่ปุ่นระบุว่า “เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการแสดงออก ความเข้าใจอย่างถูกต้องในภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนเพื่อเพิ่มความสามารถในการสนทนา เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิด การจินตนาการและความรู้ลึกจากภาษาเพื่อความเข้าใจในภาษาญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้ง และพัฒนาทัศนคติของการเคารพภาษาญี่ปุ่น” กับเนื้อหาวิชาภาษาญี่ปุ่นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้านการฟัง/พูด ที่ระบุว่า “เลือกรูปแบบการพูดจากสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยด้วยประสบการณ์ของนักเรียน และจดจำเหตุการณ์ที่จำเป็น จัดเรียงคำสั่งของเหตุการณ์และพูดในขณะที่ให้ความสนใจกับความแตกต่างระหว่างรูปแบบสุภาพและรูปแบบธรรมดาให้สอดคล้องกับผู้ชม พูดด้วยการออกเสียงที่ชัดเจนโดยพิจารณาจากท่าทาง รูปร่างของปาก น้ำเสียง

และระดับเสียง รับฟังด้วยความสนใจกับทุกสิ่งที่นักเรียนต้องการที่จะได้ยินหรือเรื่องราวโดยไม่ต้องพูดนอกเรื่อง ในขณะที่ฟังกันและกันอย่างคร่ำเคร่ง” (Monbukagakusho, 2008) โดยระบุพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร

3. ด้านจุดมุ่งหมาย พบว่า มีความเหมือนหรือสอดคล้องกันในเรื่องการทำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และมีความแตกต่างกันในเรื่องการทำหนดช่วงชั้นของจุดมุ่งหมาย และลักษณะการเขียนและการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของประเทศไทยกับหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น อาจเป็นเพราะหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นต้องการให้แนวทางผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาที่หลักสูตรกำหนดไว้ เช่น จุดมุ่งหมายในวิชาพลศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ระบุว่า “เพื่อให้ นักเรียนพัฒนาทัศนคติด้านความร่วมมือและความยุติธรรมและพยายามที่จะดำเนินการต่อ กิจกรรม การออกกำลังกายจนวินาทีสุดท้าย ในขณะที่ให้ความสนใจกับสุขภาพและความปลอดภัย” (Monbukagakusho, 2008) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่ทำให้คนญี่ปุ่นมีระเบียบวินัย และมีความพยายาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่าลักษณะนิสัยของคนญี่ปุ่นที่มีความรับผิดชอบมากกว่าคนไทย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นที่ให้ความสำคัญของการมีระเบียบวินัยและเป็นคนจริงจังต่อการทำงานและตรงต่อเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกสิทธิ์ เข้มงวด (2557) ที่กล่าวว่าวัฒนธรรมการทำงานของคนไทย และคนญี่ปุ่นมีความแตกต่างกันทั้งใน

เรื่องการให้ความสำคัญด้านเวลา การทำงานหนักความจริงจังในการทำงาน และการเคารพระเบียบวินัย

ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยกำหนดจุดมุ่งหมายไว้อย่างละเอียดทำให้ง่ายต่อการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีจุดเด่นที่มีการสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามธรรมชาติวิชาทำให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคน สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

4. ด้านเนื้อหา พบว่า มีความแตกต่างโดยหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้มีกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินแทรกอยู่ในทุกรายวิชาดังดูได้จากเนื้อหาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 ด้านการอ่าน ที่ระบุ “อ่านโดยการเลือกหนังสือหรือประโยคและเพลิดเพลินไปกับการได้รับความรู้” ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยไม่ได้ระบุไว้ และหลักสูตรของประเทศไทยยังมีการกำหนดชั่วโมงบูรณาการสิ่งที่เรียนอยู่ในโครงสร้างหลักสูตร ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยไม่ได้กำหนดไว้ในโครงสร้าง

หลักสูตร จากความแตกต่างดังกล่าวถือได้ว่าหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่นมีความโดดเด่นในการกำหนดแนวทางในการจัดเนื้อหาได้ชัดเจนและมุ่งมั่นที่จะให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินขณะเรียนช่วยให้การเรียนรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ปรัชมน กาลพัฒน์ (2554) ที่ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยว่า “สมองมีการเชื่อมโยงกับอารมณ์ของคน ในขณะที่อารมณ์ของคนก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้โดยอารมณ์จะเป็นตัวช่วยในการเรียกความทรงจำเดิมที่เก็บไว้ในสมองออกมาใช้ สำหรับภาวะของสมองที่เหมาะสมที่สุดต่อการเรียนรู้ได้แก่ ภาวะของสมองที่มีความตื่นตัวแบบผ่อนคลาย (Relaxed alertness) ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีหน้าที่ในการสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ในลักษณะที่ทันสมัย เพลิดเพลิน แต่ทำท่ายและชวนให้หาคำตอบเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวแบบผ่อนคลาย มากกว่า ความรู้สึกเครียด กังวลและกดดัน” นอกจากนี้หลักสูตรญี่ปุ่นได้จัดชั่วโมงบูรณาการ สิ่งที่เรียนแยกเป็นรายวิชาต่างหากในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในชั่วโมงบูรณาการของหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น คือ คิดในวิถีทางของตัวเองเกี่ยวกับชีวิต ส่งเสริมคุณภาพและความสามารถที่จำเป็นต่อการค้นหาหน้าที่ตัวเองซึ่งทำให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะเป็นการบูรณาการด้วยตัวของผู้เรียนเองมากกว่าเป็นการจัดโดยผู้สอนกำหนดตามที่หลักสูตรญี่ปุ่นกำหนดไว้ (Monbukagakusho, 2008)

ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยไม่ได้กำหนดรายวิชาบูรณาการไว้ทำให้แต่ละรายวิชาจัดกิจกรรมการบูรณาการโดยไม่มีเวลาที่แน่นอนและไม่มีการระบุไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรอย่างชัดเจนแต่เปิดโอกาสให้ผู้สอนจัดกิจกรรมบูรณาการตามลักษณะของกลุ่มสาระ

การเรียนรู้หรือบูรณาการในกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรของประเทศไทยมีความ ยืดหยุ่นและเสนอแนะไว้ในคู่มือแนวทางการ จัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร ซึ่งอาจ เป็นจุดอ่อนที่ทำให้ผู้สอนละเลยในการ บูรณา การอย่างเหมาะสม

5. ด้านโครงสร้างเวลาเรียน พบว่า มีความแตกต่างกัน 4 ประเด็น คือ คาบเรียน ระยะเวลาเรียนในแต่ละรายวิชา ระยะเวลาเรียน ในแต่ละชั้นปีและระยะเวลาเรียนทั้งหมดทุกชั้นปี การที่หลักสูตรของประเทศไทยกำหนดระยะเวลา เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โดยใช้เวลา เรียนทั้งหมด 5,645 คาบ หรือ 4,233 ชั่วโมง 45 นาที ส่วนหลักสูตรของประเทศไทยใช้เวลาเรียน ทั้งหมดไม่น้อยกว่า 6,000 ชั่วโมง ซึ่งการใช้เวลา เรียนที่น้อยของหลักสูตรของประเทศไทย นับ เป็นข้อดี เนื่องจากการใช้เวลาเรียนที่น้อยไม่ได้ หมายความว่าการศึกษาไม่ดีประเทศชั้นนำทาง การศึกษาหลายประเทศที่จัดการศึกษาได้อย่าง มีประสิทธิภาพต่างก็ใช้เวลาเรียนที่น้อยกว่าไทย ดังตัวอย่าง เช่น 1) ประเทศฟินแลนด์ใช้เวลา เรียน grade 1 – 2 ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 722 ชั่วโมง grade 3 – 4 ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 874 ชั่วโมง grade 5 – 6 ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 912 ชั่วโมง รวม grade 1 – 6 ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 5,016 ชั่วโมง (ศรีนทร เศรษฐการุณย์, 2554 และศรีนทร เศรษฐการุณย์, 2554) 2) ประเทศ เกาหลีใต้ใช้เวลาเรียนระดับประถมศึกษา 6 ปี 5,824 คาบ (คาบละ 40 นาที) หรือประมาณ 3,882 ชั่วโมง (วรินทร บุญยิ่ง, 2556)

จากการที่ประเทศต่าง ๆ ทั้งใน เอเชียและยุโรปซึ่งมีการกำหนดเวลาเรียนไว้ น้อยกว่าประเทศไทย แต่ประสบผลสำเร็จใน การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพดีกว่า และจัด ในอันดับต้นของโลก เช่น ฟินแลนด์ เกาหลี สิงคโปร์ เป็นต้น จึงทำให้ประเทศไทยในปัจจุบัน

เริ่มปรับเปลี่ยนเรื่องของการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลา รู้ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อ เร่งรัดให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเวลาเรียนของ หลักสูตรขึ้นใหม่เพื่อใช้ในโรงเรียนนำร่อง ในปี การศึกษา 2558 จำนวน 3,831 โรงเรียน (กระทรวง ศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการ ศึกษา, 2559)

6. ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า หลักสูตรทั้งของไทยและญี่ปุ่นมีความเหมือน กัน คือ บอกรายวิชาในการดำเนินกิจกรรม การเรียนการสอน ส่วนความแตกต่าง โดย รวมแล้ว พบว่า หลักสูตรไทยบอกรายวิชาใน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนชัดเจน และมีความครอบคลุมกว่าหลักสูตรญี่ปุ่น โดยเฉพาะได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการ เรียนรู้ และบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ทั้งนี้ การที่หลักสูตรไทยกำหนดการจัดการเรียน รู้ดังกล่าวนั้น เนื่องมาจากต้องการให้ผู้สอน สามารถนำไปปฏิบัติได้เหมาะสมกับสภาพของ สถานศึกษาในแต่ละท้องถิ่น และขณะเดียวกัน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ ระบุเกี่ยวกับแนวการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียน เป็นสำคัญไว้ในมาตราที่ 24 (1) ซึ่งระบุถึงการ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึง ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2545)

ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น ที่กำหนดการจัดการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ โรงเรียนนำไปปฏิบัติ นั้น เป็นเพราะหลักสูตร ของประเทศไทยไม่ระบุบทบาทของบุคคลใน

การจัดการเรียนรู้แต่ใช้องค์กรหรือสถานศึกษาเป็นหลักในการดำเนินงานทำให้ง่ายต่อการที่สถานศึกษานำไปเป็นแนวปฏิบัติทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในลักษณะขององค์กรโรงเรียน โดยไม่แยกส่วนว่าเป็นความรับผิดชอบของบุคคลใดหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

7. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่ามีความเหมือนหรือสอดคล้องในเรื่องเอกสารประเมินและมีความแตกต่างกันในเรื่อง สารระที่ประเมิน วิธีการประเมิน และเอกสารการประเมิน ทั้งนี้การที่หลักสูตรของประเทศไทยได้กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลไว้ชัดเจนนับเป็นข้อดี เนื่องจากหลักสูตรของประเทศไทยเป็นหลักสูตรที่อิงมาตรฐานมีการกำหนดตัวชี้วัดไว้ในชั้นปีไว้ชัดเจน และมีการกำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น จึงมีการวัดและประเมินผลในระดับชาติ สำหรับระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสำนักทดสอบทางการศึกษากำหนดให้ใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันทดสอบกับนักเรียนทั่วประเทศที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาทุกสังกัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบการศึกษา, 2556) นอกจากนี้ได้กำหนดไว้ใน การวัดและประเมินผลตามพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ระบุเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลไว้ในมาตราที่ 26 ซึ่งมีจุดเน้นในเรื่องการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

ส่วนหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น ไม่ได้กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล แต่

ให้อิสระแก่สถานศึกษา ผู้วิจัยมีทัศนะว่า การที่ไม่กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากส่วนกลางส่งผลให้ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่ก็มีข้อดี คือ สถานศึกษาสามารถกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลได้หลากหลายวิธีการและเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดหลักสูตรระดับชาติและหรือระดับสถานศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับกิจกรรมซึ่งมีความสนุกสนานเพลิดเพลินและโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดเวลาเรียนทั้งหมดน้อยแต่ได้ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีของหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบองค์ประกอบของหลักสูตรในระดับรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ระหว่างหลักสูตรของประเทศไทยกับหลักสูตรญี่ปุ่นในระดับชั้นที่สูงขึ้น เพื่อนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

2) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบองค์ประกอบของหลักสูตรของประเทศไทยกับหลักสูตรของประเทศชั้นนำทางการศึกษาอื่นในอาเซียนหรือยุโรปเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดหลักสูตรระดับชาติหรือระดับสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. *สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา*. (2559). ประกาศรายชื่อโรงเรียนนำร่อง 3,831 โรงเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. สืบค้น 31 มีนาคม 2559 จาก <http://academic.obec.go.th/web/node/460>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คาทลีย์กิ ฮาเซงาวะ. (2547). *นี่แหละ! คนญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). *การวิจัยหลักสูตรและการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีชมน กาลพัฒน์. (2554, กันยายน). *การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน : Brain-based learning. ข่าวสารวิชาการ*. หน่วยทะเบียนและพัฒนาการ งานบริการการศึกษาและพัฒนาคุณภาพนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยเชียงใหม่. 3 – 4.
- ปิยะดา พูลทาจกร. (2554). *ทฤษฎีและพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2558). *20 ประเทศที่มีระบบการศึกษาดีที่สุดในโลก*. สืบค้น 1 เมษายน 2559 จาก <http://www.manager.co.th/Campus/ViewNews.aspx?NewsID=9580000040642>
- รุ่งนภา นุตราวาศ. (2551). *หลักสูตรอิงมาตรฐาน...การพัฒนาสู่คุณภาพ*. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.curriculum51.net/upload/20090715092917.pdf>
- วรินทร์ บุญยิ่ง. (2556, เมษายน – มิถุนายน). *การวิเคราะห์จุดเน้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสาธารณรัฐเกาหลี*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 15(2), 103.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2551). *ไทย จีน ญี่ปุ่น ในยุคจักรวรรดินิยมใหม่*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศรินทร์ เศรษฐการุณย์. (2554, มกราคม – มีนาคม). *ฟินแลนด์โมเดล (ตอนที่ 1)*. วารสารวิชาการ. 14(1), 31 – 41.
- ศรินทร์ เศรษฐการุณย์. (2554, กรกฎาคม-กันยายน). *ฟินแลนด์โมเดล (ตอนสุดท้าย)*. วารสารวิชาการ. 14(3), 64-76.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบการศึกษา. (2556). *นิยามความสามารถของผู้เรียนด้านภาษา ด้านคำนวณและด้านเหตุผล (Literacy, Numeracy & Reasoning Abilities) โครงการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ กลุ่มงานบริการวิชาการ 3. (2557). *ปฏิรูปการศึกษาปฏิรูปประเทศไทย*. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2557 จาก http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20141107135154.pdf
- เอกสิทธิ์ เข้มงวด. (2557). *การศึกษาเปรียบเทียบมิติทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทย – ญี่ปุ่น กรณีศึกษาบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย – ญี่ปุ่น.
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology (MEXT). (2002). *Gakushu shido yoryo • shido yoroku • hyoka kijun • tsuchihyo nitsuite*. Retrieved February 3, 2015 from http://www.mext.go.jp/b_menu/shingi/chukyo/chukyo3/siryo/07070908/004/001.htm
- Monbukagakusho. (2008). *Shogakko gakushu shido yoryo*. Tokyo: Tokyo Shoseki Kabushiki gaisha.
- Oliva, Peter F. (2005). *Developing the Curriculum*. New York: Pearson Education Inc.

